

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
на дисертацію Бреславець Галини Миколаївни
«Реконструкція фольклорного тексту в українській музичній культурі
останньої третини ХХ – початку ХХІ століття»
на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 26.00.04 – українська культура (мистецтвознавство)

Дисертація Г.М. Бреславець «Реконструкція фольклорного тексту в українській музичній культурі останньої третини ХХ – початку ХХІ століття» присвячена змістовному осягненню явища фольклорного тексту та визначенню специфіки його мистецької та наукової реконструкції, яка, за слушним ствердженням дисертанта, є «найважливішим механізмом культуротворчого переосмислення фольклорного тексту» (с. 18) в різних сферах професійної музичної діяльності.

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена саме розбіжністю між суттєвою значущістю реконструкції фольклорних текстів у сучасній музичній культурі, її величезною впливовістю на композиторську творчість і художньо-мистецькі процеси сучасності та недостатньою вивченістю цілісного комплексу напрямів такої реконструкції в українському мистецтвознавстві ост. третини ХХ – поч. ХХІ ст. (с. 18), а також нагальною потребою сучасного українського музикознавства, етномузикології та музичної фольклористики у теоретичному узагальненні питань «типологізації різновидів реконструкції фольклорного тексту та визначення специфіки їх проявів в українській музичній культурі останньої третини ХХ – початку ХХІ ст.» (с. 18).

Наукова новизна рецензованої дисертації полягає насамперед у концептуалізації реконструкції фольклорного тексту як феномену музичної культури. Дисертанткою вперше здійснено термінологічний аналіз поняття «реконструкція фольклорного тексту» та шляхів його системного впровадження в сучасну культурологічну, мистецтвознавчу та етномузикологічну думку; обґрунтовано сутність реконструкції фольклорного тексту як явища української музичної культури та надано визначення цього поняття; здійснено типологічну систематизацію форм та проявів реконструкції фольклорного тексту як цілісної

культуротворчої системи; визначено провідні форми наукової реконструкції фольклорного тексту у вітчизняному культурному полі; охарактеризовано основні види та форми мистецької реконструкції фольклорного тексту в сучасному українському культурному просторі; висвітлено специфіку виконавської реконструкції фольклорного тексту в сучасній українській музичній культурі; виявлено культурологічні виміри композиторської реконструкції фольклорного тексту в українському музичному мистецтві останньої третини ХХ – початку ХХІ ст.; розкрито культуротворче значення реконструкції фольклорного тексту у творчості сучасних українських композиторів Ю. Алжнева, І. Гайденка, А. Загайкевич, І. Польського. До наукового обігу вітчизняної культурології та мистецтвознавства введено поняття «реконструкція фольклорного тексту», «наукова реконструкція фольклорного тексту», «мистецька реконструкція фольклорного тексту», «виконавська реконструкція фольклорного тексту», «композиторська реконструкція фольклорного тексту».

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні основи дослідження» осмислюється коло питань, пов'язаних з загальною теорією тексту та рівнями функціонування музичних та фольклорних текстів.

У підрозділі 1.1 «Поняття фольклорного тексту в дзеркалі сучасної теорії тексту: культурологічні та етномузикознавчі аспекти» авторкою розглядається специфіка наукового осягнення проблем фольклорного тексту в гуманітаристиці, музикознавстві та етномузикології. У підрозділі 1.2 «Реконструкція фольклорного тексту в музичній культурі та мистецтві» висвітлюються змістовні аспекти трактування поняття «реконструкція» в мовно-семантичному та культурному просторі, здійснюється його термінологічний аналіз, а також визначається культуротворча роль фольклоризму як культурного явища та науково-творчого методу. У підрозділі 1.3 «Методологічні засади дослідження» визначено основні методи та підходи, застосовані в дисертації.

Центральне місце в роботі посідає розділ 2 «Типи реконструкції фольклорного тексту в українській музичній культурі», присвячений докладному

викладенню авторської типології видів та форм реконструкції фольклорного тексту, що є системною основою дисертаційної концепції. Створення цієї типології є важливим внеском Г. М. Бреславець до сучасної наукової думки.

У підрозділі 2.1 «Реконструкція фольклорного тексту: типологія та функції» розглянуто реконструкцію фольклорного тексту в музичній культурі як систему, запропоновано її типологічну класифікацію та визначено її провідні типи, форми та функції. Дисертанткою вперше в музикознавстві розроблено системну типологію видів та форм реконструкції фольклорного тексту, основними типами якої, за Г.М.Бреславець, є наукова та мистецька реконструкція.

У підрозділі 2.2 «Наукова реконструкція фольклорного тексту у вітчизняному культурному просторі: форми та дефініції» визначені провідні форми наукової реконструкції фольклорного тексту – науково-теоретична та науково-практична, надано дефініції цього поняття.

За визначенням авторки, «наукова реконструкція фольклорного тексту це: 1) вид науково-дослідницької діяльності; 2) метод, за допомогою якого здійснюються збирання (дослідницько-польова робота), вивчення (структурно-прагматичний аналіз) та 3) процес та результат відтворення (саме реконструкція) фольклорного тексту, що відбувається на всіх рівнях» (с. 76).

У підрозділі 2.3 «Мистецька реконструкція фольклорного тексту: види та дефініції» розглянуто питання культуротворчої специфіки мистецької реконструкції фольклорного тексту у контексті розвитку фольклоризму в професійному музичному мистецтві межі ХХ – ХХІ ст., визначено основні види такої реконструкції (виконавська та композиторська), виявлено провідні форми виконавської реконструкції фольклорного тексту – *репродуктивна* й *стилізаційна* та провідні рівні реконструктивної діяльності. Визначено основні мистецько-культурологічні виміри, що зумовлюють специфіку мистецької реконструкції фольклорного тексту в українській музичній культурі.

Дисертантка вводить до наукового обігу поняття «виконавська реконструкція фольклорного тексту» та «композиторська реконструкція фольклорного тексту». За авторським визначенням, «виконавська

реконструкція фольклорного тексту являє собою систему втілення артефактів усної традиції та фольклорного мислення в професійному музичному виконавстві: 1) історично-стильового відтворення існуючого чи втраченого фольклорного тексту, або 2) його свідомого мистецького переосмислення та нового художнього осягнення.» (с. 93).

Натомість, композиторська реконструкція фольклорного тексту – це: 1) вид культуротворчої діяльності, пов'язаний з процесом переходу фольклорного тексту з контексту культури до контексту мистецтва та отримання ним статусу музичного твору; 2) метод інтерпретаційного переосмислення фольклорного тексту на рівні створення авторської концепції; 3) процес мистецького відтворення фольклорного тексту, наслідком якого стає композиторський твір; 4) композиторський твір як результат зазначеного процесу (с. 103-104).

Багатолітня плідна праця Г.М. Бреславець в царині музичної фольклористики отримує глибоке віддзеркалення в третьому розділі дисертації «Авторська концептуалізація композиторської реконструкції фольклорного тексту в творчості українських митців: культурологічно-мистецькі аспекти», в якому теоретичні положення дослідження проектуються на авторську художню творчість низки сучасних українських митців (переважно представників харківської композиторської школи) – І. Польського, Ю. Алжнева, І. Гайденка та А. Загайкевич.

Надзвичайно глибоким за своїм змістом є підрозділ 3.1. «Культуротворче осягнення фольклорного тексту в науковій діяльності І. Польського», в якому представлено основні вектори осмислення фольклорного тексту в науковому та мистецькому доробку одного із фундаторів харківської школи етномузикології І. Польського. В дисертації висловлюється низка цінних думок, які розкривають універсалізм подвижницької праці І. Польського, цілісність а також синкретичність його наукового й творчого підходів щодо осмислення фольклорних текстів. Цілком поділяємо думку автора про те, що багатогранна наукова та педагогічна спадщина І. Польського у сферах музичного мистецтва, етномузикології та музичної славістики є значним внеском до розвитку української музичної культури.

У підрозділі 3.2 «Мистецьке втілення культурних кодів фольклорного тексту в музичних композиціях І. Гайденка» визначено роль культурних кодів фольклорного тексту та специфіку їх мистецького втілення у камерній кантаті «Шість жіночих пісень» на народні стародавні тексти для сопрано, флейти, рояля та віолончелі харківського композитора І. Гайденка.

У підрозділі 3.3 «Музично-фольклорне дійство як театралізована інтерпретація народно-культурної традиції у творчості Ю. Алжнева» розкрито драматургічні особливості композиторської реконструкції фольклорного тексту у музично-фольклорних дійствах композитора Ю. Алжнева.

У підрозділі 3.4 «Комп'ютерні технології реконструкції фольклорного тексту в культурному просторі українського кіномистецтва: музичні інсталяції А. Загайкевич» виявлено особливості композиторської реконструкції фольклорного тексту у творчості А. Загайкевич, розкриті на матеріалі музичних інсталяцій, створених із застосуванням комп'ютерних технологій.

Зроблений в дисертації глибокий аналіз сучасної хорової музики, всебічне розкриття її образної сфери і музичної драматургії, виявлення концептуальних підходів композиторів щодо осмислення фольклорного тексту на семантико-культурологічному, темброво-фонічному та акустичному рівнях набувають значення важливого джерела для подальшого наукового вивчення феномену національної композиторської, музикознавчої та музично-виконавської хорової школи.

Загалом рецензована дисертація Г.М. Бреславець вирізняється концептуальністю, глибиною і оригінальністю авторського підходу. Виконана на високому професійному рівні, ця наукова праця є, безумовно, цінним внеском у сучасне вітчизняне мистецтвознавство та культурологію.

Наукова та практична цінність дисертації Г.М. Бреславець полягає в можливості використання її матеріалів та висновків у подальших розвідках у сферах української музичної культури, музикознавства, етномузикології та музичної фольклористики, а також у виконавській і педагогічній діяльності (зокрема, у вузівських курсах «Історія української музики», «Етномузикологія»,

«Музична інтерпретація», «Музична культура Слобожанщини», «Аранжування народної пісні» тощо).

Автореферат і публікації відповідають змісту і основним положенням дисертації, а також фахові 26.00.04 – українська культура (мистецтвознавство).

Висловимо наступні запитання до автора роботи:

1. Чи може, на Вашу думку, запропонована концепція реконструкції фольклорного тексту бути застосованою щодо інших видів мистецько-культуротворчої діяльності?
2. Назвіть, які саме сучасні музиканти-виконавці є найяскравішими репрезентантами репродуктивної та стилізаційної форм виконавської реконструкції фольклорного тексту?
3. В тексті дисертації згадується про власний практичний досвід автора. Яким саме чином він втілюється у Вашій науковій діяльності?

Підсумовуючи зазначене вище, наголошуємо, що дисертація «Реконструкція фольклорного тексту в українській музичній культурі останньої третини ХХ – початку ХХІ століття» є цілісним, завершеним дослідженням, яке відповідає встановленим вимогам щодо «Порядку присудження наукових ступенів», а її авторка – Г. М. Бреславець – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата мистецтвознавства зі спеціальності 26.00.04 – українська культура (мистецтвознавство).

Офіційний опонент:

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри мистецьких дисциплін і
методик навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

AMS

підпис
Засвідчую:
Нач. ВК
Гулевська

Мартинюк А.К.